

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Economic Growth & Technologic Process) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยากจะแก้ไขให้หมดไปจากสังคมได้ ตลอดจนนับวันจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น แพร่กระจายไปในสังคมทุกระดับอย่างไม่มียึดจำกัด ก่อให้เกิดความเสียหายนานับประการแก่เหยื่อและสังคม ซึ่งสาเหตุของอาชญากรรมส่วนใหญ่แล้วมาจากสาเหตุทางสังคม (Social case) ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้ลดน้อยลง หรือทำให้กระบวนการและโครงสร้างทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ มีความตระหนักในการแก้ไขและป้องกันปัญหาอาชญากรรมของสังคมร่วมกัน

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคมและเป็นหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในส่วนของการลงโทษนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากการแก้แค้นทดแทน (Retribution) ในอดีตที่มุ่งเน้นการควบคุมและการลงโทษที่โหดร้ายทารุณ แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงการลงโทษเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) แทน เนื่องจากการลงโทษในอดีตไม่ได้ผล ผู้กระทำผิดไม่ได้สำนึกในการกระทำผิด และไม่ได้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม ซึ่ง นัทธี จิตสว่าง (2542, น. 23-31) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษไว้ 4 ประการคือ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำผิด (Incapacitation) และการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นการศึกษาหาสาเหตุการกระทำผิดเพื่อแก้ไขพัฒนาด้วยวิธีการให้การศึกษอบรมศีลธรรม การจัดสวัสดิการ การบำบัดฟื้นฟู ตลอดจนการอบรมฝึกวิชาชีพอย่างเหมาะสม

ผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะอยู่ในวัยทำงาน ถือเป็นกลุ่มแรงงานหรือกำลังคนที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนา

ประเทศ ซึ่งทุกหน่วยงาน ทุกฝ่าย ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ต้องร่วมมือกับกรมราชทัณฑ์ในการ พัฒนากลุ่มแรงงานหรือกำลังคน (man power) เหล่านี้ โดยที่บทบาทของกรมราชทัณฑ์ รับผิดชอบในการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้มีความรู้ ทักษะฝีมือ สามารถทำงานมี รายได้เลี้ยงตัวเองภายหลังพ้นโทษ และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ตลอดจนเป็นกำลังการผลิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อเป็นการปรับและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในการ พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าให้ทันสมัย สอดคล้องกับ กระแสของสังคมโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนตลอดเวลา

กรมราชทัณฑ์ (2548, น. 3) ได้ัญเชิญกระแสพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราชา ที่ได้พระราชทานเกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขัง มีความตอนหนึ่งว่า...

...ถ้าสามารถฝึกอบรมผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองดีได้ ขอให้ข้าราชการกรม ราชทัณฑ์มีมานะอดทนพยายามอบรมแก้ไขให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี ฝึกหัดงานอาชีพ สำหรับเป็นเครื่องมือทำมาหากินโดยสุจริต เมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ก็ควรติดตามดู ด้วยว่าเขานำเอาวิชาชีพที่ฝึกอบรมให้ไปใช้ทำงานอะไรบ้าง...

โดยในปัจจุบันนี้ ด้านการฝึกวิชาชีพ (Vocational Training) ของผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์มุ่งฝึก อาชีพภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ให้มีความหลากหลายอาชีพ เช่นงานด้านการเกษตร การตัดเย็บ เสื้อผ้า งานหัตถกรรม งานศิลปะแขนงต่าง ๆ ด้านอาหารและโภชนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้ต้องขังเกิดทักษะและความชำนาญ ในวิชานั้น ๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีรายได้ ตลอดจนฝึกให้ผู้ต้องขังมีนิสัยรักการทำงาน เพราะแม้ว่า ผู้ต้องขังจะมีความรู้ความชำนาญหรือ ความสามารถในการทำงานเพียงใดก็ตาม ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มีนิสัยรักการทำงาน แล้ว โอกาสที่ จะนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงานก็ย่อมเป็นไปได้ยาก ในปัจจุบันเรือนจำ และทัณฑสถานไม่ได้มีการฝึกวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิง เพื่อมุ่งเน้นการสร้างรายได้แต่เพียงอย่าง เดียว แต่มีการพัฒนาผู้ต้องขังหญิงโดยให้วิชาชีพที่มีคุณภาพ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถนำ ความรู้ ทักษะ ความชำนาญไปใช้ประโยชน์ในการฝึกอาชีพภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ตลอดจนสามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และให้เกิดการ ยอมรับในการใช้แรงงานผู้ต้องขังหญิงผลิตสินค้า ซึ่งสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของ ประเทศในระดับมหภาค นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ต้องขังหญิง ได้มีจิตสำนึก และค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต อีกทั้งเป็นการแก้ไขภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ที่ สังคม มองว่า กรมราชทัณฑ์มีเฉพาะบทบาทภารกิจเพียงแต่ควบคุม กักขังผู้กระทำผิด มีการ

ทำงานที่ล้ำสมัยเป็นที่รวมของความโดดเด่นปาเถื่อน เป็นแหล่งค้ายาเสพติดให้โทษ และเป็นแหล่งรวมของสาขาอาชีพที่สังคมไม่ต้องการ หรืออีกนัยหนึ่ง ตามคำกล่าวที่ว่า “มหาวิทยาลัยใจ” โดยขณะนี้สังคมภายนอกไม่ได้มองเรือนจำและทัณฑสถานในเชิงลึก ถึงบทบาทของการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ การให้การศึกษ การอบรมฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิงให้กลับตนเป็นพลเมืองดี การเปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง การเปลี่ยนแปลงวิกฤติให้เป็นโอกาส เพื่อคืนคนดีสู่สังคม ตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ปัจจุบันนี้

ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งส่งผลโดยรวมทำให้เกิดวิกฤตต่องานราชทัณฑ์หลายด้าน อาทิ ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ปัญหาภาพลักษณ์ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ปัญหาการยอมรับของสังคมต่อผู้ต้องขังดังกล่าว กอปรกับผลการปฏิรูประบบราชการในภาพรวม ซึ่งกรมราชทัณฑ์ถูกกำหนดให้ย้ายจากกระทรวงมหาดไทยไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กรมราชทัณฑ์ในฐานะเป็นหน่วยงานในลำดับสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทและภารกิจสำคัญในการเสริมสร้างสังคมที่ดีมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ในด้านต่าง ๆ อาทิ บทบาท ภารกิจ การบริหาร การงบประมาณ กฎหมาย ตลอดจนวัฒนธรรมและค่านิยมองค์กร เพื่อให้สอดคล้องรับและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ภารกิจของกรมราชทัณฑ์ จึงมิใช่เพียงแต่การควบคุมบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ผู้ต้องขัง” เท่านั้น หากแต่มีภารกิจในการ “ปรับและยกระดับคุณภาพ” ผู้ต้องขังในความดูแลที่เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรบุคคลของสังคมไทยให้อยู่ในระดับที่จะไม่สร้างปัญหาและเป็นภาระให้สังคม เพื่อคุณภาพของสังคมโดยรวม ฉะนั้นจึง จำเป็นอย่างยิ่งยวดของการทำงานในลักษณะของ “การมีส่วนร่วม” (Coordinated) ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการบริหารงานบ้านเมืองในยุคปัจจุบัน และสามารถนำมาปรับใช้กับภารกิจของกรมราชทัณฑ์ภายใต้แนวคิด “เปิดเรือนจำสู่สังคม” ตามแผนทิศทางกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-2550) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยนัยสำคัญคือการแก้ไขพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขัง ให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมส่วนรวมได้อีกครั้ง ดังนั้นจะเห็นว่า การทำงานของเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากสังคมทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมพัฒนาบุคคลที่สังคมฝากไว้ในความดูแลของเรือนจำและทัณฑสถานในระยะเวลาหนึ่ง

ปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์ยังดำเนินนโยบาย “เปิดเรือนจำสู่สังคม” หรืออีกนัยหนึ่ง คือการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และทุกหน่วยงาน เข้ามาร่วมกิจกรรมของงานราชทัณฑ์ การดำเนินงานพัฒนาผู้ต้องขัง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเหล่านั้น ทั้งนี้

บุคคลหรือหน่วยงานที่มีโอกาสเข้ามาร่วมปฏิบัติงานพัฒนา ผู้ต้องขังอาจกล่าวได้ว่าเป็นพันธมิตรราชทัณฑ์ โดย ณ ที่นี้เน้นเฉพาะพันธมิตรผู้ว่าจ้างแรงงานผู้ต้องขัง กับพันธมิตรภาครัฐและเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมฝึกอาชีพผู้ต้องขังหญิง ตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมปฏิบัติพันธกิจในฐานะ “ผู้ว่าจ้าง” และวิทยากรผู้ฝึกอบรมด้านอาชีพ ซึ่งช่วยในด้านการฝึกอาชีพให้ผู้ต้องขังหญิงให้มีความหลากหลาย ทันสมัย มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และประชาชนตามลำดับ

ในฐานะที่ผู้ศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนฝึกวิชาชีพ ทักษะสถานหญิงกลางมาเป็นเวลา 16 ปี จากประสบการณ์ทำงานดังกล่าวและมีสถานะการทำงานที่ต้อง ปรับปรุงวิธีการทำงานร่วมกันตลอดเวลา เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีการประสานงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงาน ดังนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิงทักษะสถานหญิงกลาง เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกภาคส่วน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิงอย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของนำไปประกอบการตัดสินใจดำเนินนโยบาย รวมทั้งนำผลการศึกษา ที่ได้เป็นข้อมูลเพื่อเสริมสร้างปัจจัยในการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง ต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้กระทำความผิดที่เข้ามาต้องโทษอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ส่วนใหญ่ขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ขาดฝีมือในการทำงานจึงทำให้ไม่มีรายได้ เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ โดยที่ภารกิจสำคัญที่กรมราชทัณฑ์ในยุคปัจจุบัน ต้องริบเร่งดำเนินการคือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (ผู้ต้องขัง) ให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งการสร้างคุณภาพให้กับผู้พ้นโทษ จากเรือนจำ/ ทัณฑสถาน ที่จะกลับไปอยู่ในสังคมของตนเอง และครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน โดยรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้พ้นโทษจะต้องมีทักษะทางอาชีพโดยตรง หรือมีวิชาชีพเพื่อสร้างงานได้ แม้กระทั่งการมีความสามารถในอาชีพหลายหลากสาขาตามภาวะกลไก ของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมปัจจุบัน เพื่อ การมีอาชีพอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ เลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่งจะทำให้ผู้พ้นโทษไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ในปัจจุบันนี้ เรือนจำ/ทัณฑสถาน เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมให้ความรู้ สาขาต่าง ๆ ด้วยการให้

หลักสหวิชาการ (Inter disciplinary) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้การฝึกวิชาชีพ เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานในทุกรูปแบบ ทั้งนี้อาจจะประสานงานกับโรงงาน เอกชนโดยตรง อาทิ กรณีการแก้ปัญหา ขาดแคลนวัตถุดิบ หรือการปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะ ของงานตามสภาพท้องถิ่นที่เรื้อรังและทันสถานการณ์ ตั้งอยู่ นอกจากนี้ การฝึกอาชีพอิสระแก่ ผู้ต้องขังหญิงจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพื่อวางแนวทางในการประกอบอาชีพแก่ผู้พ้นโทษให้สามารถไป ประกอบอาชีพอิสระมีรายได้เป็นของตนเอง โดยกรมราชทัณฑ์ ประสานงานกับสถาบันพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันการศึกษาสายอาชีพ สถาบันฝีมือแรงงาน กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ รวมทั้งสร้างกิจกรรมร่วมกับเอกชน มูลนิธิต่าง ๆ และยังถือได้ว่าเป็นสิ่ง ที่สำคัญที่ต้องเร่งพัฒนายิ่งขึ้น

ทัศนสถานหญิงกลางในปัจจุบันเป็นทัศนสถานที่มีอำนาจควบคุมสูง ประกอบกับมี ผู้ต้องขังจำนวนมาก ตลอดจนมีการอบรม การสอนทักษะวิชาชีพ การว่าจ้างงาน หลากหลาย รูปแบบ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งที่มีพันธมิตรภาครัฐและ พันธมิตรผู้ว่าจ้างภาคเอกชนเข้ามาประสานงานมากมายหลายสาขาวิชา ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการ ทำงานด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย คือ เรือนจำ/ ทัศนสถาน และ พันธมิตรราชทัณฑ์ ต่อไปในภาคหน้า

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังหญิง ของทัศนสถานหญิงกลาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิงของทัศนสถานหญิงกลาง
3. เพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง ทัศนสถานหญิงกลาง

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง โดยศึกษาที่ทัณฑสถานหญิงกลาง โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีใช้แบบสอบถามจากกลุ่มผู้ว่าจ้างแรงงาน และกลุ่มพันธมิตรราชทัณฑ์ ของทัณฑสถานหญิงกลาง ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 100 คน

นิยามศัพท์ในการศึกษา

1. ปัญหาและอุปสรรค
 - ด้านการจัดการ หมายถึง ข้อขัดข้องที่ต้องพิจารณาแก้ไข ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง
 - ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง ข้อขัดข้องที่ต้องพิจารณาแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาคุณค่าของงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ใน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกวิชาชีพ
2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ชี้แนะนำอบรมหรือการดำเนินงานฝึกวิชาชีพ แก่ผู้ต้องขังผู้ต้องขังหญิง
3. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หมายถึง องค์กรของรัฐหรือภาคส่วนราชการ ทุกภาคส่วนและบุคคลภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยเหลือภารกิจของเรือนจำ และทัณฑสถาน
4. การฝึกวิชาชีพ หมายถึง การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเน้นการฝึกฝนให้มีประสบการณ์และความชำนาญเฉพาะด้านและเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพต่าง ๆ ที่สามารถออกไปประกอบอาชีพ ภายหลังพ้นโทษได้
5. ผู้ต้องขังหญิง หมายถึง นักโทษหญิงที่เข้ารับการศึกษาวินิจฉัย และเข้ารับการฝึกอาชีพในโรงงานฝึกวิชาชีพ ภายในทัณฑสถานหญิงกลาง
6. ทัณฑสถานหญิงกลาง หมายถึง สถาบันที่ใช้ควบคุมการลงควบคุมการลงโทษ และแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่เป็นหญิงตามคำสั่งของศาล หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงกลาง
2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานหญิงกลาง
3. ได้แนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานหญิงกลาง